

Sektor maszynowy w Polsce

**Opracowane przez
Mikołaja Rogińskiego**

**Departament Informacji Gospodarczej
Polska Agencja Informacji
i Inwestycji Zagranicznych S.A.**

S P I S T R E Ś C I

Wstęp	1
Charakterystyka sektora maszynowego w Polsce	2
2.1. Struktura produktowa	3
2.2. Struktura geograficzna	3
2.3. Potencjał rynku pracy	5
2.3.1. Studenci i absolwenci	5
2.3.2. Płace w sektorze maszynowym	5
2.4. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w sektorze	6
Wsparcie	7
3.1. Pomoc rządowa	7
3.2. Fundusze z Unii Europejskiej	7
3.3. Zwolnienia z podatku od osób prawnych CIT (stopa 19%)	7
3.4. Zwolnienia z podatku od nieruchomości	7

Wstęp

Celem niniejszego raportu jest przedstawienie sytuacji bieżącej oraz prognoz dotyczących sektora maszynowego w Polsce.

Sektor maszynowy w Polsce w ostatnich latach rozwijał się bardzo dynamicznie. W okresie 2003-2007 dynamika wzrostu jego wartości osiągała rocznie wartości dwucyfrowe. W 2009 r. wartość sektora wyniosła 22,3 mld PLN – według szacunków ok. 23% mniej niż w roku poprzednim. W 2010 tempo wzrostu powinno, według prognoz, osiągnąć wartość dodatnią, a w następnych latach ustabilizować się na poziomie około 9% rocznie.

Spośród ok. 7500 przedsiębiorstw działających w analizowanej branży najwięcej działało w województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. Około 80% z nich zaliczyć można do grupy mikroprzedsiębiorstw, w której zatrudnienie nie przekracza 9 osób.

Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do sektora wyniósł w 2008 r. 1,44 mld EUR a ich wartość skumulowana osiągnęła 1,95 mld EUR.

Charakterystyka sektora maszynowego w Polsce

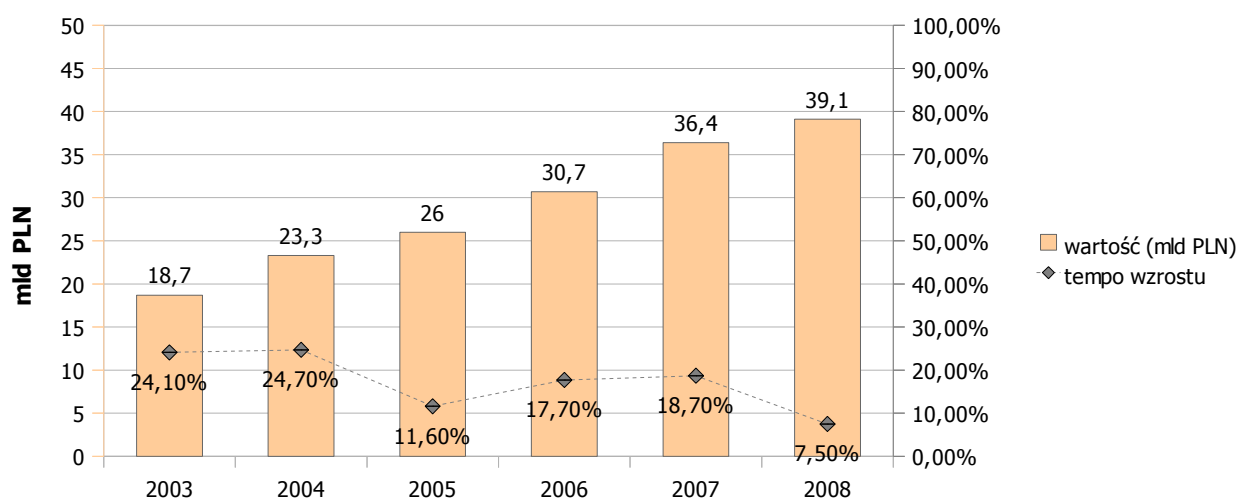
Przemysł maszynowy jest gałęzią przemysłu ciężkiego. Do sektora maszynowego zalicza się produkcję maszyn wykorzystywanych w innych gałęziach przemysłu. Wśród jego wytworów znajdują się maszyny m.in. dla górnictwa, hutnictwa, energetyki, rolnictwa a także obrabiarki czy silniki.

W 2009 r. wartość rynku maszynowego w Polsce wyniosła ok. 22,3 mld PLN.¹ Danych tych

nie można jednak porównać z latami wcześniejszymi, ponieważ GUS od roku 2009 wykorzystuje odmienną w stosunku do poprzednio stosowanej klasyfikację działalności gospodarczej.²

W latach 2003-2007 rynek rozwijał się dynamicznie – tempo wzrostu osiągało wartości dwucyfrowe. W 2008 zmniejszyło się ono do 7,5%, a w 2009 r. według Oxford Economics było ujemne i wyniosło -23,6%.³

:: Rysunek 1. Wartość rynku maszynowego w Polsce w latach 2003-2008

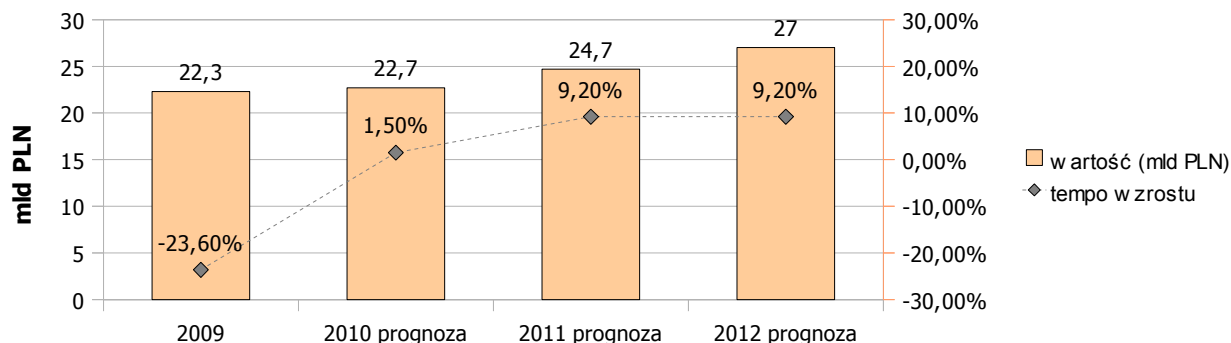

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Prognozy na lata następne mówią o powrocie, po załamaniu w 2009, do dodatniego tempa rozwoju rynku maszynowego już w 2010 r. Rysunek 2 przedstawia perspektywy rozwoju tego

sektora do roku 2012 przy uwzględnieniu aktualnie stosowanej klasyfikacji działalności gospodarczej – PKWiU 2008.

:: Rysunek 2. Wartość rynku maszynowego w Polsce w 2009 r. i prognoza na lata następne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Oxford Economics 2010.

1. *Produkcja wyrobów przemysłowych w 2009 r.*, GUS 2010.
2. PKWiU 2008 w miejsce PKWiU 2004.
3. *Produkcja wyrobów przemysłowych w 2003-2009 r.*, GUS 2004-2010, *By Country Industry Forecasts: Autumn 2010*, Oxford Economics 2010.

Struktura produktowa

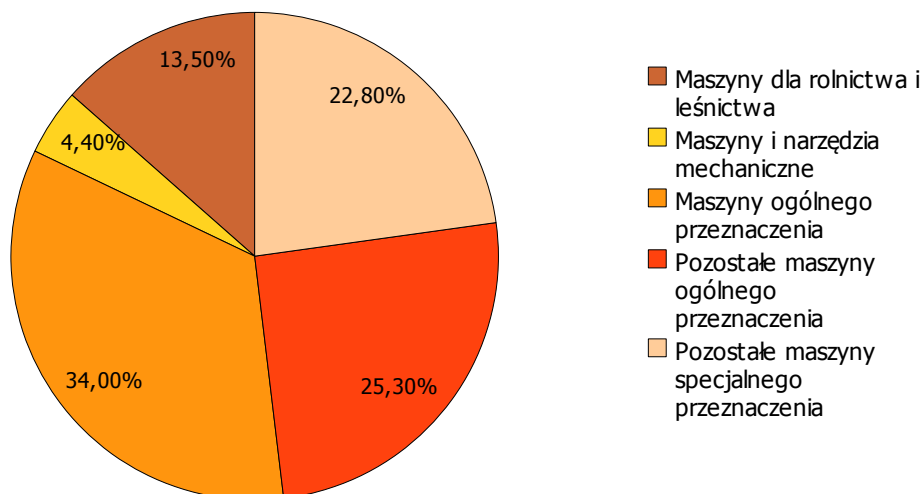
Sektor maszynowy w Polsce można podzielić na pięć podstawowych segmentów, do których zaliczają się:

- maszyny ogólnego przeznaczenia,
- pozostałe maszyny ogólnego przeznaczenia,
- pozostałe maszyny specjalnego przeznaczenia,

- maszyny dla rolnictwa i leśnictwa,
- maszyny i narzędzia mechaniczne.

W 2009 r. największy udział w branży miały „maszyny ogólnego przeznaczenia”, które stanowiły 34% wartości produkcji sektora. Udział powyżej 20% miały „pozostałe maszyny ogólnego przeznaczenia” oraz „pozostałe maszyny specjalnego przeznaczenia”.⁴

:: Rysunek 3. Struktura sektora maszynowego w Polsce w 2009 r.

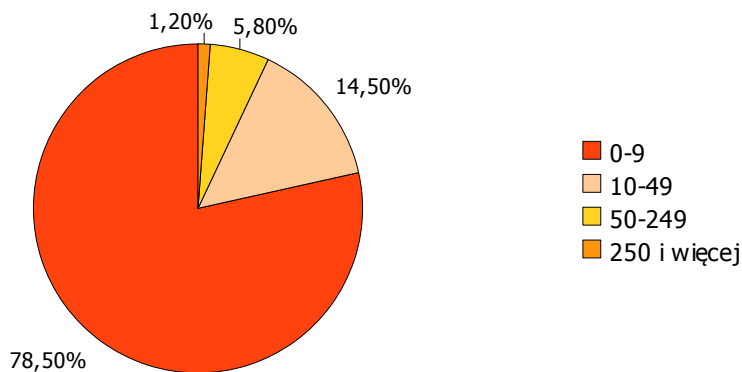
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2010.

Struktura geograficzna

Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2 kwartału 2010 r. w Polsce istniało ponad 7 500 przedsiębiorstw działających w sektorze maszynowym. Najwięcej z nich (17,9%) miało

siedzibę w województwie mazowieckim. Relatywnie dużo jest ich także w województwach śląskim (15,8%) i wielkopolskim (10,5%). Najmniej z kolei było ich w lubelskim (2,4%), warmińsko-mazurskim (2,2%) i podlaskim (1,6%).⁵

:: Rysunek 4. Firmy działające w sektorze maszynowym w Polsce według wielkości zatrudnienia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2010.

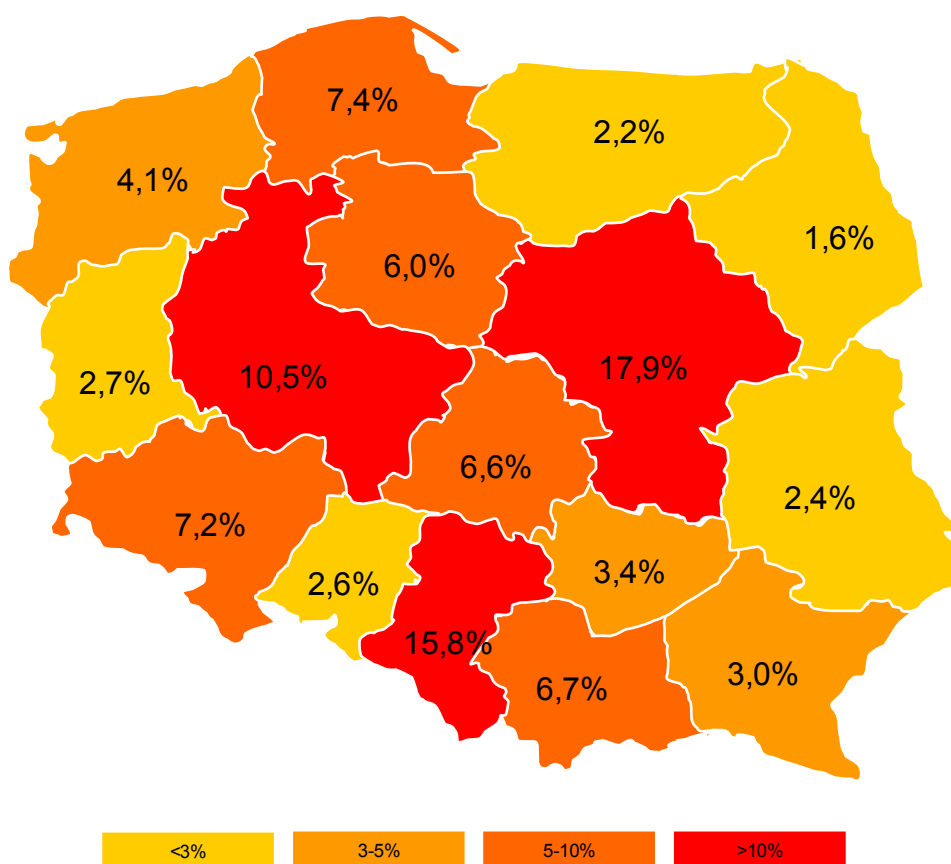
4. Produkcja wyrobów przemysłowych w 2009 r., op. cit.

5. Dane rejestru REGON, GUS 2010.

Zdecydowana większość firm działających w sektorze maszynowym należy do grupy mikroprzedsiębiorstw (zatrudniających do 9 osób). Odsetek ten jest jednak mniejszy niż w przypadku wszystkich przedsiębiorstw w Polsce, dla których wynosi blisko 95%. Podobna jest rozbieżność jeśli chodzi o pozostałe kategorie. Ogółem w przedziale

zatrudnienia 10-49 mieści się ok. 4% podmiotów a w przypadku analizowanego sektora 14,5%. W kategorii 50-249 jest to 5,8% w stosunku do 0,8 ogółem. Firm największych zatrudniających powyżej 250 osób jest w sektorze 1,2% a ogółem zaledwie 0,13%.⁶

:: Rysunek 5. Liczba podmiotów prowadzących działalność związaną z sektorem maszynowym (stan na II kwartał 2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2010.

6. Ibidem.

Potencjał rynku pracy

Studenci i absolwenci

Według stanu na koniec listopada 2008 r. w Polsce studiowało 1,93 mln osób, z czego niemal 33 000 (1,7%) stanowili studenci kierunków grupy „mechanika i budowa maszyn”. Największa liczba studentów tego kierunku była w województwie mazowieckim (niemal 6 000) i wielkopolskim (ponad 3 000 osób), natomiast najmniejsza w opolskim (588 osób). Procentowo największy udział studentów analizowanej grupy kierunków wśród ogółu studentów przypadła na kategorię określoną przez GUS jako „pozostałe”, czyli szkoły MON oraz MSWiA (5,68%).⁷

Według stanu na ten sam dzień w Polsce było ponad 5 600 absolwentów powyższej grupy kierunków na ponad 420 000 absolwentów ogółem. Największa liczba osób, które ukończyły studia z nią związane była w województwie mazowieckim (888 osób) oraz wielkopolskim (728 osób). Tu również największy procentowo udział wśród ogółu absolwentów tych szkół stanowili ci, którzy ukończyli studia na uczelniach MON oraz MSWiA (3,41 %).⁸

Warto wspomnieć, iż mechanika i budowa maszyn znalazła się na liście kierunków zamawianych przez Ministerstwo Nauki

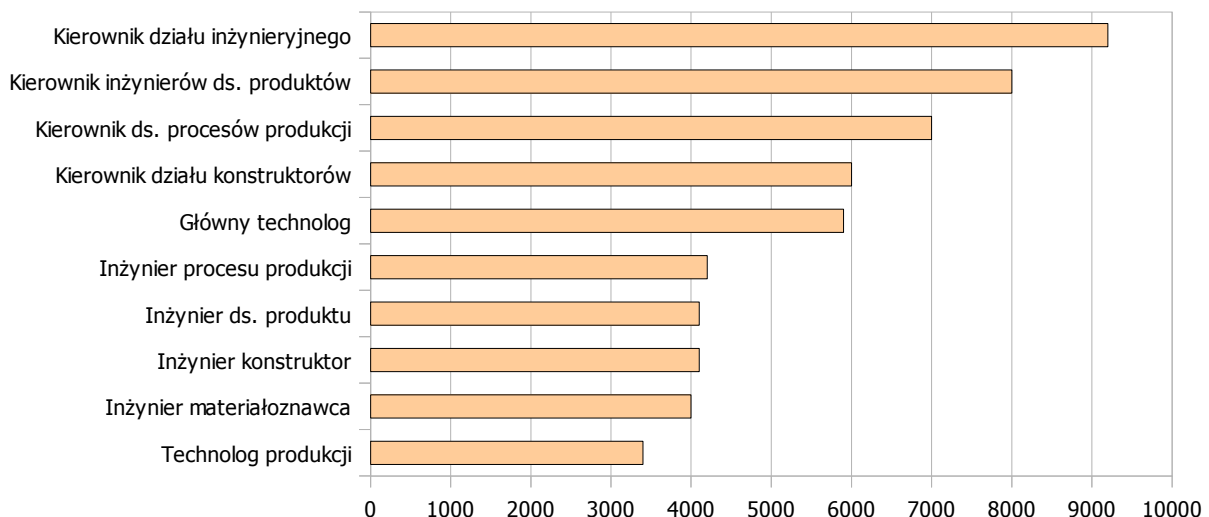
i Szkolnictwa Wyższego. Studenci tych kierunków nie tylko otrzymują stypendia w ramach programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego finansowanego ze środków Unii Europejskiej ale już samo studiowanie danej dziedziny może być dla nich sygnałem lepszych perspektyw zatrudnienia. Są to bowiem kierunki studiów strategiczne dla rozwoju kraju, na które jest obecnie oraz prognozuje się zapotrzebowanie w przyszłości.⁹

Płace w sektorze maszynowym

Osoby zatrudnione w sektorze maszynowym na tle innych branż otrzymują stosunkowo wysokie wynagrodzenia. Inżynierowie procesu produkcji znajdują się na 4 miejscu pod względem wysokości zarobków przy uwzględnieniu specjalistów z 12 sektorów. Mediana ich płac wynosiła w 2010 roku 4 300 PLN. Wyżej znaleźli się: specjaliści ds. logistyki, programiści oraz specjaliści ds. produktu.¹⁰

Wynagrodzenia w sektorze ściśle zależą od grupy stanowisk, do jakiej zaliczają się pracujący. Najmniej – mediana ok. 3 500 PLN – zarabiają technologowie. Inżynierowie zatrudnieni w branży mogą liczyć na ok. 4 000 PLN. Płace kierowników oscylują, zależnie od działu, w przedziale 6 000 – 7 000 PLN, a dyrektorzy otrzymują ok. 9 000 PLN.¹¹

:: Rysunek 6. Mediana miesięcznych wynagrodzeń na poszczególnych stanowiskach w sektorze maszynowym

Źródło: *Ogólnobranżowy Raport Płacowy Wiosna 2010*, Advisory Group TEST HR, 2010.

7. *Studenci szkół wyższych według kierunków studiów i województw (łącznie z cudzoziemcami)*, GUS 2009.
8. *Absolwenci szkół wyższych według kierunków studiów i województw (łącznie z cudzoziemcami)* [University graduates by majors and voivodships (including foreigners)], CSO 2009.
9. *Znamy już listę uczelni, które dostaną pieniądze na zamawiane kierunki studiów*, Gazetaprawna.pl, 24 maja 2010.
10. *Ogólnobranżowy Raport Płacowy Wiosna 2010*, Advisory Group TEST HR, 2010.
11. *Ibidem*.

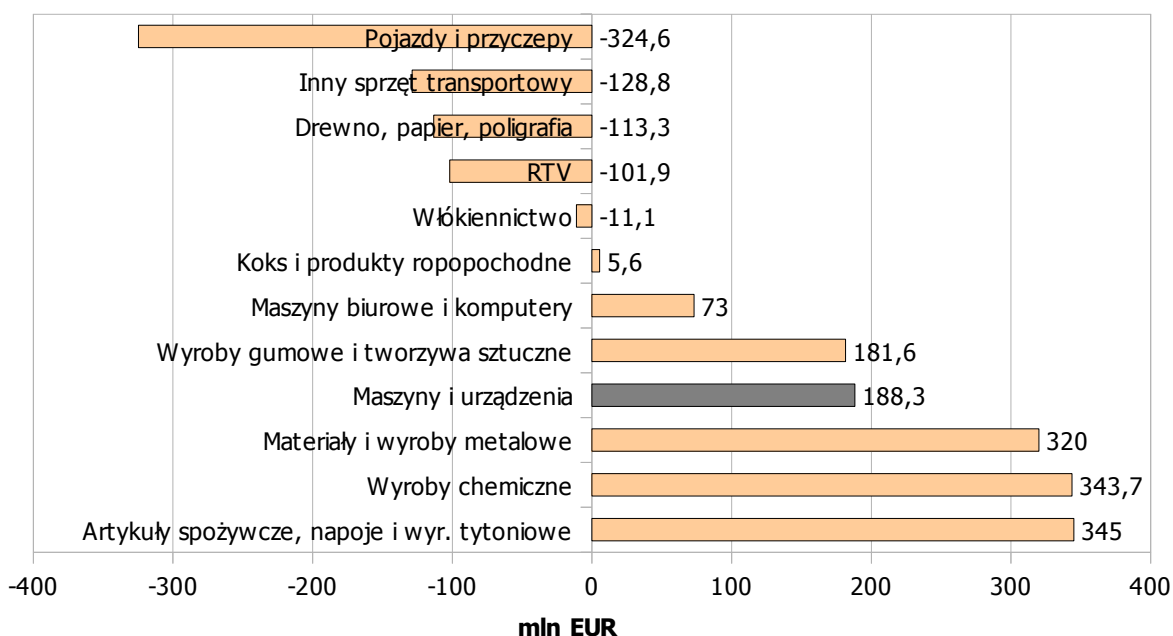
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w sektorze

W 2008 r. napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do Polski wyniósł ok. 10 mld EUR, w tym 1,44 mld EUR do zainwestowane było w przetwórstwo przemysłowe. Inwestycje w sektorze maszynowym stanowiły ponad 188 mln EUR. Skumulowana wartość inwestycji w tej branży wyniosła 1,95 mld EUR, a dochody

osiągnięte przez zagranicznych inwestorów zaangażowanych w tę branżę osiągnęły w tym samym roku 205 mln EUR.¹²

Według danych fDiMarkets.com, w Polsce od 2003 r. zanotowano 104 otwarte i ogłoszone projekty typu greenfield w sektorze maszynowym. Ogółem ich wartość wyniosła ponad 1,1 mld USD i w ich efekcie planowane jest utworzenie ponad 11 000 nowych miejsc pracy.¹³

:: Rysunek 7. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w sektorze przetwórstwa przemysłowego do Polski w 2008 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2008 roku*, Narodowy Bank Polski, styczeń 2010.

12. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2008 roku, GUS 2010.

13. fDiMarkets.com, 2010.

Wsparcie

Pomoc rządowa

Głównie wspieranymi sektorami są: motoryzacyjny, lotniczy, IT i elektroniczny, BPO

i R&D. Pomoc jest otrzymywana na podstawie minimalnej liczby utworzonych nowych miejsc pracy lub wielkości poniesionych nakładów inwestycyjnych.

Wspierany sektor	Minimalna liczba miejsc pracy	i	Minimalna wartość inwestycji	Maksymalna wielkość pomocy
Wsparcie na tworzenie nowych miejsc pracy				
motoryzacyjny, lotniczy, biotechnologia, IT i elektroniczny	250		40 mln PLN	od 3 200 PLN do 18 700 PLN na jedno miejsce pracy
BPO	250	-		
R&D	35		3 mln PLN	
Inny	500		1 mld PLN	

Wspierany sektor	Minimalna liczba miejsc pracy	i	Minimalna wartość inwestycji	Maksymalna wielkość pomocy
Wsparcie na inwestycje w środki trwałe				
motoryzacyjny, lotniczy, biotechnologiczny, IT i elektroniczny	50		160 mln PLN	1-10% wartości inwestycji
Inny	500		1 mld PLN	

Uwaga: średni kurs 1 € = ok 4.0 PLN (sierpień 2010)

Fundusze z Unii Europejskiej

Polska na lata 2007-2013 ma zagwarantowany olbrzymi dopływ środków unijnych – ponad 67 mld EUR. Przedsiębiorcy mogą ubiegać się o środki z następujących Programów Operacyjnych (PO):

- 5 ogólnokrajowych Programów Operacyjnych:
 - Infrastruktura i Środowisko,
 - Innowacyjna Gospodarka,
 - Kapitał Ludzki,
 - Rozwój Polski Wschodniej,
 - Pomoc Techniczna,
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych,
- Programy Europejskiej Współpracy Regionalnej.

Zwolnienia z podatku od osób prawnych CIT (stopa 19%)

Dostępne w Specjalnych Strefach Ekonomicznych, tj. w wybranych regionach Polski gdzie działalność gospodarcza prowadzona jest w specjalnych warunkach. Zwolnienia z podatku dochodowego wynoszą 30%-50% nakładów inwestycyjnych albo dwuletnich kosztów zatrudniania pracowników w zależności od tego które są wyższe.

Zwolnienia od podatku od nieruchomości

Zwolnienie to zależy od liczby utworzonych nowych miejsc pracy i czy samorząd lokalny stosuje politykę zwolnień podatkowych. Stawki podatku od nieruchomości są ustalane lokalnie, maksymalne stosowane stawki wynoszą PLN 20,51/m² dla budynków PLN 0,77/m² dla ziemi 2% dla zabudowań.